

ЗАМАН

Газета издается на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

КЕНГЕШ

Къошакъ билим бериу системаны айнытыр муратлыдыла

КъМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасары - билим бериу, илму эм жаш тѣлюню ишлери жаны бла министри **Нина Емузованы** башчылыгы кенгешти ѳтгенди. Анда Президентни «Билим бериу бла илмуну айнытыну юсю бла кырал политиканы амалларын жашауда бардырыу» деген буйругун жашауда бардырыугъа кыралганды. Жыйылыугъа КъМР-ни Кырал кенгешчиси **Хачим Кармоков** эм ведомствону ишчи къауумуну келечилери да кытышхандыла.

КъМР-ни билим бериу, илму эм жаш тѣлюню ишлери жаны бла министрини орунбасары **Сафарби Инжижов** кесини докладында 3-7-жыллыкъ сабийле окъутуу учрежденияла тыйгычсыз жюрюрча амал кыралганын, ол иш толусунлай толтурулганын билдиргенди. Дагыда озгъан

жыл 25-65 жыллары болгъанланы арасында билимлерин эмда практикаларын ѳсдюрюп, аны хайыры бла урунганланы саны да иги кесекге ѳсгенин айтханды.

2020 жылда 5-18 жыллары толгъанланы арасында къошакъ программала бла окъугъанла аслам боллукъдула. Аны бла бирге ол кезиге энчи эмда бийик билим берген учреждениялада сакъатла кыйналмазча къошакъ мадар этилликди. Аны хайырындан болум ючден жыйырма беш процентге дери игиленирикди.

Кенгешде сагъынылгъан борчлагъа тийшли эс бурулурга кереклиси айтылганды. Аны бла байламлы профилли министерствогъа мындан арысында да саулукуларында чекленген онглары болгъанла, бирсиле бла бирге жюрюп, кыйналмай билим алырча амалны тийшли кыуаргъа

бююрулганды. Ол иш толтуруучу власть органла бла байламлыкъда бардырыллыкъды.

Бююнлюкде садикледе жерле къошулгъанлыкъга, сабийле кѳп жыйылгъан къауумланы саны аз туюлду. Ол кемчиликни кетерир ючюн, муниципалитетле бла шахарланы администрациялары да себеплик этерге тийшлидиле.

Быйыл 5-18 жыллары болгъанланы араларында да къошакъ билим бериу системаны айнытыргъа эмда 1-3 жыллары толгъанланы да сабий садлада жерле бла жалчытыргъа керекди. Аны бла байламлы Прохладна районну келечилерине энчи иели сабий садны кыурулушун келир жылгъа битдирирге да бююрулганды.

Залина МИЗОВА.

КъМР-ни Билим бериу, илму эм жаш тѣлюню ишлери жаны бла министерствону пресс-службасы.

Конференция

Программаны бегитгендиле

Бахсан районну администрациясында «Единая Россия» политика партияны бѳлюмюню конференциясы болганды. Аны жер-жерли бѳлюмню башчысы Хасан Сижажев бардырганды. Анда сѳз муниципал кыураљууну представительный органларына депутатлагъа партиядан кандидатланы айырууну юсюнден барганды. Ала жабыкъ халда къол кѳтюруде сайлангандыла.

Андан сора да, партияны бѳлюмюню айыруу кыураљууну уполномоченный келечиси

да сайланганды. Аны къуллукъгъа салыу, андан эркин этиу жаны бла полномочияла политсоветге берилгендиле. Конференциягъа кытышханла «Единая Россияны» Бахсан районда бѳлюмюню айыруула аллы программасын да кыбыл кѳргендиле. Районну битеу эллеринде да депутат мандатла 173-ге жетедиле, алагъа барысына да кандидатла белгиленгендиле.

Арина КИЛЯРОВА.

Бахсан районну администрациясыны пресс-службасы.

Производство

Къумачны бир ненча тюрлюсю чыгъарыллыкъды

«Текстиль-Индустрия» компания Къабарты-Малкъарда къумач сокъгъан жангы фабриканы кыурулушун бардырады. Бу конлеге аны производстволу эмда коммуникациялы инфраструктурасыны

бир кесеги тамам этгенди, деп билдиредиле республиканы Промышленность эм сатуу алыу министерствосуну пресс-службасындан.

Жангы предприятияда къумачны бир ненча тюрлюсю

чыгъарыллыкъды. Оборудованияны асламысы Тюркден сатып алынганды. Аны орнатуу бла эмда ишчилени юретуу бла андан келген специалистле кюрешедиле.

Бизни корр.

Саугъапау

Эм игилеге - къызыл дипломла

Къабарты-Малкъар кырал университетни жетишимли бошап, бийик профессионал билим алгъан 447 жаш адамгъа быйыл къызыл дипломла берилгендиле. Тѳреде болгъаныча, байрам ингир 2,5 минг адам сыйынган Жашил театрдэ ѳтгенди.

Жыйылыуну ача, КъМКъУ-ну ректору Юрий Альтудов окъууну бошагъанла дипломла алгъанлары бла бирге жашау жолларында жангы, магъаналы атлам этгенлерин белгилеп, аланы алгышлагъанды эмда мындан арысында да билимлерин тийшли хайырланырла деп ышанганын билдиргенди.

Озгъан окъуу жылда университетни жетишимлерини юсюнден да кѳп айтылганды мында.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Эм игилеге - КЫЗЫЛ ДИПЛОМЛА

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди. Белгилисича, аны студентлери Шимал Кавказда бла Россейде эм игиледен бирле-

Жашла бла кызыла, суратлагъа тюшюп, бир-бирлерин тансыкълап къууана эдиле. Концерт программа да жа-

рине тергеледиле. Ол даража вуз болгъаны себепли мында диплом алгъанлагъа тийшли жерледе ишлерге эмда, билимлерин хайырланып, жетишимле болдурургъа онг табылады.

Ол күн выпускниклени алгъышларгъа келгенле, хар замандача, кеп болгъандыла.

рыкъ болгъанды. «Амикс» коллектив, «Къафа» миллет ансамбль бла «Импульс» къауум кеслерини номерлери бла къараучулары ыразы этгендиле.

Быйыл жангы жорукъ да къуралгъанды: кёкге КъМКЪУ-ну «Жулдуз системасын» жибергендиле. Ол вузда

ишлеген онеки бёлумге эм быйыл окъууну бошагъан 447 студентге жораланган эди. Ахырында уа, төреде

жюрюгенича, жаш төлю ёз вузларыны гимнин айтханды.

КУРДАНЛАНЫ Сюлемен.

Эл мюлк

Ахшы атламла

Быйыл Къабарты-Малкъарда озгъан беш айгъа эл мюлк продукциядан 7,5 миллиард сом багъасы продукция чыгъарылгъанды. Ол кёрюмдю, былтыр бу заман бла тенгleshдиргенде, 0,8 процентге кепдю, деп билдиредиле Каб-балкстатдан.

Тууар малланы санына артыкъ къошулмагъанды. Ол, озгъан жылдача, 270 мингден асламыракъды. Саулай алып айтханда, тууарланы кеп къалмай - 72, кюйоланы бла эчкилени - 56, эм къанатлылары - 43,3 проценти юйор мюлкледен кечинедиле.

Сагъынылгъан кезиуде тууар эмда къанатлылары этинден 35 мингден артыкъ тонна чыгъарылгъанды. Ол а озгъан жылны бу кезиую бла тенгleshдиргенде, 5,7 процентге кебейгенди. Дагъыда 151 минг тоннадан аслам сют сауулгъанды эмда 73,8 миллион жумуртха жыйылгъанды.

Орта эсеп бла алгъанда, эл мюлк организациялада бир ийнек беш айгъа 2047 литр сют бергенди. Былтыр а аны ёлчеми жалаанда 1960 литрге жете эди. Тауукъланы бири да сагъынылгъан кезиуге 97 жумуртха бергенди.

Башламчылыкъ

Хычиннге эсгертме сюерге айтадыла

«Къайсыннга жюз атлам» проектни башчысы Тетуулары Хадис, бир ишни тамамлап, башхасын къолгъа алгъанды. Ол да неди десегиз, малкъар халкъны бек татыулу эмда сыйлы ашына - таулу хычиннге - эсгертме сюеудю.

барты-Малкъар къырал университетде Отарланы Керимни атын жюрютген маданият араны башчысы Тюбейланы Светлана, жырчы, назмучу, художник Сарбашланы Аздор да кеслерини эскизлерин, гитче проектлерин да келтиргендиле.

Мухтар, ол элде маданият юйню директору Башийланы Мухарбий да къатышхандыла.

Хадис билдиргеннге кёре, эсгертмени юсюнден оюмларын башхала да айтхандыла. Тиширыу хычинлени къолларында тутуп туургъа керекди, дегенле да табыл-

Хычинни эсгертмесини эскизи. Ахматланы Леуан.

Аны салыргъа эрттеден бери да кепле кюсегендиле, болсада тюрюлю-тюрюлю сылтаула бла ол иш къолгъа алынмай тургъанды. Хадис, Черек районну оноучулары бла кенгешип, аны Чирик кёлню къатында орнатыргъа келишгендиле.

Тетуу улу кесини муратын кеплеге билдиргенди. Белгили художник эм скульптор Ахматланы Леуан, Къа-

Аланы сюеуге уа «Къайсыннга жюз атлам» деген эсгертмени автору архитектор Гузиланы Малик, КъМКЪУ-ну дизайн институтуну кафедрасыны таматасы Солтанланы Аминат, белгили художник Баккуланы Владимир, «1 КБР» телерадиокомпанияны малкъар тилде бериулерини редактору Мишаланы Ахузат, Бабугентни администрациясыны башчысы Османланы

Комиссияны къаууму.

гъандыла. «Кеп да бармай таулу анагъа эсгертме салынырыкъды, аны себепли эки жерде тиширыулары суратларын сюеуюню тюзге санамайбыз», - дегенди ол.

Жыйылгъанланы хар бири да кеслерини акъылларын ачыкъ айтхандыла. Чирик кёлню тийреси нек сайланганын да ангылатхандыла. Алайда малкъар

элле кепдюле. Къонакъла да аслам келедиле, хычинлени ашап кёргенле аны жаратмай къалмайдыла.

-Чирик кёлню тийресин малкъар халкъны маданият арасына айландырыргъа мурат этебиз. «Алтын къол» фестивалдан сора да, ол жерле тап халгъа келтирилселе, литература окъуулары, башха форумларыбызны да бардырыргъа боллукъду, - дегенди Хадис.

Эсгертме суу, башха табийгъат палахла да анга хата этмезча жерде орнатылыргъа кереклисини юсюнден да айтылгъанды. Ахматланы Леуан ол бетондан этилсе иги боллукъ сунады. «Доммакъдан да ишлерге боллукъду, алай анга бек кеп къоранч этерге тюшерикди», - дегенди художник.

Жыйылгъанла ол келтирген эскизни сайлагъандыла. Художникни оюмуна кёре, жерде ташладан кийизни сураты ишленирикди, аны юсюнде

бири биринден гитче тапкала боллукъдула, башында артыкъ уллу болмагъан ючаякъ стол, тегерегинде шинтикле, юсюнде уа хичинлери бла табакъ эмда гоппан аякъ турлукъдула. Эсгертмени артында хуна ишленирикди, аны юсюнде айраннга, бозагъа, хычиннге жораланып, орус эм малкъар тилдеде назмула жазыллыкъдыла. Алайгъа келген къонакъла уа, шинтиклеге олтуруп, суратха да тюшерге боллукъдула.

Озгъан шабат күн Тетуулары Хадис, Ахматланы Леуан, Баккуланы Владимир да, Чирик кёлге барып, аны тийресинде эсгертме орнатылыкъ жерге къарагъандыла. Аны узакъгъа созмай ишлеп башларгъа кереклисин айтхандыла. Аны автору Ахматланы Леуан, архитектору Негерланы Мурат боллукъдула.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

10 июль – Россейли почтаны кюню

Эллилеринден хурмет таба

Акь-Сууну почтасында тюрлю-тюрлю журналла, газетле, каталогла, китапла, башха затла да кеп санда бардыла. Тюкенледен эсе ала бираз учузуракь сатадыла. Андан сора да, мында документлени копияларын алдырырга боллукьду. Ол жумуш бла да бери кепле келедиле.

Бу учреждениегьа Бабаланы Светлана башчылыкь этеди. Коллективни бирикдирип, борчун тийишли тамамлайды. Эрттенликде шахардан келтирген газетлени, журналланы эм башха затланы санап алады. Олсагьатлай окьуна почтачылагьа берип, адамлагьа юлеширге жибертеди.

Андан сора да, мында биринчи класслы специалистле урунадыла. Ол санда Ивазова Марина, Белоцерковская Людмила, Елмезланы Руслан. Ала, артмакьларын газетледен, журналладан толтуруп, кеслерине буюрулган жерлеге атланадыла. Бирде уа пенсияланы, пособияланы да бередила. Башында сагьынылганладан сора да, мында Бесланеева Альбина ишлейди. Ол 1-чи класслы операторду. Компьютерде керек кьагьытланы хазырлайды.

Почтаны кьыстау кезиулеринден бири - жазылыу кампанияды. Ол заманда почтачыла, адамлагьа жолугьуп, газет-журнал алгырга унутмагьыз деп, эслерине саладыла. Ангылатуу ишле бардырадыла. Аланы хайырларындан окьуучулары санына кьошулады.

Почтаны коллективи тамамлагьан жумушлары ючюн эллиледен ыразылыкь табадыла. Биз аланы эм коллегаларын профессионал байрамлары бла алгышлайбыз, саулыкь, эсенлик тежейбиз.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Жандауурдукь

Жюреклерини чакьырыуу бла

РФ-ни ФСИН-ини Кьабарты-Малкьарда Управлениясыны кьуллукьчулары аны таматасы Мухамед Маржоховну башчылыкьында республикалы сабий юйге саугьала бла баргьандыла. Ары дери уа анда турган сабийчиклеге саугьагьа ахчаны кеслерини хакьларындан жыйгьандыла.

Учрежденияны баш врачы Марита Крымукьова бла кенгешип, балачыкьлагьа диванла, тешек керекле, татлы ашарыкьла элтгендиле. Бу ишден ФСИН-ни учрежденияларында тутулуп турганла да бир жанында кьалмагьандыла – ала кеслерини кьоллары бла столла бла шинтикле этгендиле.

Кьонакьланы учреждение бла шагьырей эте, Марита Крымукьова мында 57 бала жашагьанын билдиргенди, аланы асламы социальный екьсюзледиле. «Ала бизге кьагьанакь заманларында тюшедиле, ата-аналарын танымайдыла. Учреждение аланы юйлери болуп кьалады», -дегенди эмда службаны кьуллукьчуларына саугьалары эм кьайгырыулукулары ючюн ыспас этгенди.

- Ата-ана жылыусуз кьалган балачыкьлагьа суймеклик, болушлукь артыкь бир заманда да боллукь туюлдо. Биз аланы жуукьларын алышындыраллыкь туюлбюз, алай аланы жашауларын бир кесек окьуна жарытала эсек, ол бек игиди, -дегенди Мухамед

Маржохов эмда, учрежденияда ишлегенлеге ыразылыкьын айта, Управление мындан ары да алагьа кьолдан келгенича болушуругьун чертгенди.

РФ-ни УФСИН-ини пресс-службасы.

Ашыгыш мадарла

Ауруу жайылмазча

Белгилисича, арт кезиуде битеу республикада маллагьа надулярный дерматит деген ауруу жайыла башлагьанды. Жарсыугьа, ол Тёбен Чегем элге да жетгенди. Жаныуарны ауругьаныны юсюнден дубурла чыкьганларын билдирге боллукьду. Андан сора аны сюто да таркьая тебейди. Саусыздан башха лагьа жукьмаз ючюн, аны заманында тинтип, дарман салырга тийишлиди.

Бююнлюкде профилактика иш Тёбен Чегемде да бардырылгьанды. Ветеринарла Малкьарланы Алий,

Кьумукьланы Бузжигит эм Ахматланы Алий, битеу элде айланып, хар малгьа да вакцинация бардырылгьанды.

- Бююн хар арбазда болган хайыуанлагьа уколла этип чыкьганбыз. Энди созмай жайлыкьланы да жокьларыкьбыз. Кертиди, керекли дарманы азлыкьы ишибизге чырмау салады, болсада бу кюнледе ол кьытлыкьдан кьутулур амал табыллыкьды, - дейди Кьумукь улу.

БАЙТУУГьАНЛАНЫ
Исмайыл.
Сурат авторнуду.

Шимал Кавказ
кюн сайын

Дунияда бек абадан

тиширыу - Дербентдеди

Россейни бек эрттегили шахары Дербентде жашаган Алимат Муслимова дунияда бек абадан тиширыугьа саналгьанды, деп билдиреди «Дагьыстан» РГВК. Шахарны башчысы Малик Баглиев, социал службаны управлениясыны келечилери, сабийлери, туудукьлары, аладан туугьанла да Алиматны 116-жыллыкьы бла алгышлагьандыла эмда гюлле, быстыр жууучу машина, татлы затла бла да саугьалагьандыла.

Улайган тиширыу 10 сабий ёсдюргенди. Бусагьатда аны 30 туудугьу барды, аладан туугьанла да 25 боладыла. Огьурлу ынна ишсиз турмайды, шендю да эшгенин, тигиу этгенин кьоймагьанды.

220 мингден аслам мюлкню

жазаргьа тюшерикди

Чечен Республикада эл мюлкню жазыуу кезиунде 220 мингден аслам объектни эсепге алгырга тюшерикди. Чеченстатда белгилегенлерича, битеу да 215,4 минг болушлукьчу мюлк, 3 927 эллифермер мюлк бла предприниматель, коммерциялы болмагьан биригулеге кирген 1200 жер бёлюм, 608 эл мюлк организация жазыллыкьдыла.

Кёгетле бла жемишле

азайгьандыла

Бусагьатда Владикавказда бла саулай Шимал Осетия-Алания Республикада тахта кёгетле бла жемишле былтырдан эсе иги да аздыла. Багьалары да анга кёре ёсгендиле. Аны алайлыкьы уа хауа болумланы хатасынданды. Озган айда буз уруп, битилени халек этгенди. Дагьыда бир сылтау – Аскер-Гюржю жолну жабылгьаны.

Кёп фатарлы мекямны

кеслери жылытырыкьдыла

Адъегяны ара шахары Майкопда кёп фатарлы юйледен биринде энди кеслерини энчи жылытычу системалары боллукьду. Мэрияны пресс-службасындан билдиргенлерине кёре, газ бла ишлеген гитче котельня 13 фатарны жылыу бла жалчытырыкьды.

Грантны хайырындан дагьыда

120 ийнек кьошулгьанды

Кьарачай-Черкесни Хабез районундан фермерлени юйюрю Эл мюлк министерстводан грантха 4,6 миллион сомдан аслам алып, кеслери тутхан гитче аякьлы малларына дагьыда 120 ийнек кьошханды.

Бююнлюкде Мурадин Туаршевни мюлкюнде 1200 кьой барды. «Юйюр малчы фермаланы айнытыу» деген федерал программаны хайырындан алынган грант ахча уа дагьыда 120 тууар мал кьоллу болургьа онг бергенди, деп билдиргенди «Кьарачай-Черкес» РИА-ны корреспонденти.

Аналыкь ахчаны себеби

Ростов областьда социальный болушлукь 200 мингге жууукь юйюрге бериледи. Аладан 28,5 минги сабийлери кёп болгьанладыла. Ма алагьа тутхучлулукьгьа деп областьны бюджетинден 3,5 миллиард сомдан артыкь бёлюннгенди.

Ростов областьны Правительствосуну пресс-службасындан билдиргенлерича, былтырдан бери 1 700 чакьлы бир юйюр аналыкь ахчаны алып хайырлангьандыла. Асламысы аны жашау болумларын игилендириуге эмда автомобиль алыугьа кьоратадыла.

Ректорну улутха алгьанына

ишекликде тутхандыла

Ставропольеде Кавказны халкьларыны шухьлукьлары институтну ректоруну уголовный иш ачылгьанды. Аны эмда вузну заочный бёлюмюню окьутуу-методика жаны бла таматасын «Улутха алыу» статьялагьа кёре терслейдиле, деп билдиргендиле РФ-ни Следствие комитетини Ставрополь крайда Следствие управлениясыны пресс-службасындан.

Ведомствону шартларына кёре, ректор крайны МВД-сыны коррупциягьа кьажау юреш жаны бла бёлюмюню таматасына улутхагьа 21 минг 200 америкалы доллар бергенди. Аны ючюн а 120 минг сомгьа диплом сатханыны юсюнден уголовный ишни жабарын тилегенди. Энди ректорну 12 жылгьа олтургьа боллукьдула. Дипломланы сатып алгьанла да жууапха тартыллыкьдыла.

Юйюрню, суймекликни эм кертичиликини кюнүне

Ананы кыйынын кыйтарыр кюч жокьду, дегендиге бизни ата-бабаларыбыз. Дагыда анасы жүрүшлү болса, тайы жоргъа болур, деп да айтхандыла. Биз не жетишимле, уллу жумушла толтурган эсек да, не бийиклеге жетген эсек да, ала ата-аналарыбызны, юйюрге халны, бир бирге хурмет эте билгенибизни хайырындан болгандыла.

Ма мен да бюгюн аллай бир ариу, толу, хурметли юйюрню

тири кытышады. Аны ючюн жүрегимден ыразылыгымы билдиреме. Сизни жигитлигигиз, кыралгъа, этген антыгыгызгъа кертичилигигиз республикада право низамны жалчытыугъа, мамырлыкны сакълаугъа уллу себеплик этедиле».

Сауарбий РФ-ни МВД-сыны ич аскерлерини Владикавказда биригуюню командири болуп турганды. Анга бу уллу чын берилгенде, биз аны бла тубешип, ушакъ

да бир арбазда турганбыз. Ол заманлада адамла бир юйюрча жашай эдиле. Омарны атасы, анасы да Къуран окъугъан, билимли адамла болгандыла. Орта Азиягъа кечюргенлеринде биргелерине бир кеп китапла алган эдиле», - деп эсгереди ол.

Бариджаны атасы, аны аты да Омарды, тюрлю-тюрлю къуллукълада ишленди, фермагъа, совхозгъа да башчылыкъ этгенди. Немислиле Элбрусха киргенлери

Атасы бла анасы.

Таулу ананы кёлю - от жагъада, тукъумда, миллетде, жамауатны битеу жарсыуларында да

Сауарбий юйюрю бла.

юсюнден айтыргъа сюеме, Таулу генерал Газаланы Сауарбийни танымагъан, билмеген адам болмаз. 2011 жылда РФ-ни Президентини указы бла анга генерал-майор чын берилгенде, миллет саулай къууанганды. Таулулача, саны аз халкълада угъай, уллу миллетде да быллай бийик аскер чынлары болган жашлары хазна болсунла.

Газа улу Нальчикде 3723-чю аскер бёлюмню взводуна башчылыкъ этгенди, ызы бла ол кеп къуллукълада ишленди, ол санда РФ-ни МВД-сыны ич аскерлени Нальчикде батальонуну командири болганды. Ингушетия Республикада РФ-ни Ич аскерлерини группировкасыны командующисини къуллугъун да толтурганды.

Ол кезиуде уа республиканы башчысы Юнус-Бек Евкуров, ич аскерлени профессионал байрамлары бла алгышлай, Газа улуну аты бла телеграмма жиберген эди. Анда уа быллай жазылыпды: «Бюгюнлюкде группировка Ингушетия Республикада кырал салган борчланы бет жарыкылы толтурады, экстремизмге эм терроризмге къажу ишлеге

этген эдик («Заман» 2011 ж., декабрь). Ол а атасы Ахмат бла анасы Бариджа битеу жашауларын сабийлерине бергенлерин, кечеди, кюндю деп къарамай ишлегенлерин айтхан эди.

-Аллах ыразы болсун, бек уллу кыйын салгандыла бизге. Бу бийик чынны да мен жаланда аланы хайырындан алганма, аланы кёл этдиргенлери, болушханлары бла, - деген эди ол заманда.

Ахмат (жаннетли болсун, ашуушханды) кзурулушчу эди. Яникойда школу, клубну мекамларын да ол ишлетгенди. Бариджа бла бирге төрт сабий ёсдюргендиле. Бюгюн а таулу ынна туудукълагъа, аладан туугъанлагъа къууанып жашайды.

Таулу тиширугъа къаллай уллу махтау берсек да, тамалыкъ этерик болмаз. Аладыла тукъумну намысын жүрютгенле, юйню от жагъасын жылытханла. Бариджагъа да жашауунда кеп сынауладан ётерге, кыйынлыкълагъа тёзерге тюшгенди. «Кесим Отарладанма. Белгили Омар да кыаршы жуугъум болганды - аталарыбыз кыарындашладан туугъандыла, Гирхожан-

уа эсинден ёмюрлеге кетерик болмаз.

-Ол заманда гитчечик эдим. Анам анасын кёре кетген эди, атабыз а былайда Зырдагъыт деген жер барды, ары малланы сюрюп, юйде тамата жокъ. Ким эсе да немислилеге атабыз коммунист болганын жетдиреди, солдатла кече эшиклерибизни къагъадыла.

Терезеден ушокк бла атдыргъанларында уа, окъ тамата эгечими чачына илинип, бетине тиерге аздан къалып ётеди. Юйге кирип, болганын кыармап, бизге уа тиймей кетгендиле. Атам, анам юйде болсала, аланы ёлтюрлюк эдиле. Эрттенликде арбазда бир кеп окъла тапхан эдик, - деп эсгереди ол.

Алай халкъыбызда башхагъа аманлыкъ излегенле, бирлени жетишимлерине тёзалмагъанла бюгюн да азаймагъанларына таулу ананы жүреги бек кыйналады. Сауарбийни аманлап, анга аман ат чыгъаргъанлары арасында кеси миллетибизни адамлары болганы уа аны бютюнда жарсытады.

-Жаш адамлагъа къолундан келгенича болушханды, ненча ана келгенди баламы

ишге салыргъа себеплик эт деп. Онгу болганга угъай деп бир заманда да айтмагъанды. Алай ол аман хапар чыккъанда, аны андан да бек басаргъа, кирге кёмдюрюрге суйгенле табылгандыла.

Юйюбюз сауутладан толган сунуп, тегерекни-башны кыармагъандыла. Алай не табарыкъ эдиле? Жукъ да угъай! Бюгюнлюкде уа Сауарбийни бир тюрлю терслиги болмагъаны тохташдырылганды, анга шагъат къагытла да келгендиле. Аны жер бла тенг этерге суйгенле энди уа не айтырла, аны кёзлерине къалай кыарарла? - деп жарсыды таулу ана.

Анга, тамата тёлую кеп келечилеринеча, билим алыргъа, суйгенича окъургъа онгу чыкмагъанды - уруш, кечгюнчюлюк. «Окъуулу адамланы уа бек суйгенме. Аны себепли сабийле билим алырларына кыаты болганма. Юч жаш бла кыыз барды, барысы да бирер жерде ишлейдиле.

Туудукъла да бийик билим алгандыла, бирлери аскер усталыкыны, башхалары медицинаны сайлагъандыла. Айып этме айтханыма, сабийле, келинле, туудукъла да жүрегиме бир заманда да кыйнамагъандыла. Ана деп багъалатхан болмаса, ушагыусуз сёз эшитмегенме», - дейди ол.

Бир юйде юч келинни келишдирип, бир бирге дау этдирмей жашатыр ючюн да оюмлулукъ, терен ангылаулукъ керекдиле. Шёндю жаш юйюрге чачылып къаладыла, бир тюрлю сылтаусуз. Бариджаны акъылына кёре, бу ишде ата-анадан да кеп зат къалады. «Сабий юйюрлю болса, аны башына эркин этерге керекди. Битеу жашла бирге турлукъ сунуп, уллу юйле ишлеп кюрешедиле, алай а болмайды», - деп чертеди ол.

Жаш юйюрге уа таулу ананы айтырыгы бирди - жаш, кыыз да бир бирге бет этерге, багъаларгъа керекдиле. Юйдегисин ариу кёрмегенле бирге жашаылыкъ

туйюлдюле. Эгечни бла кыарындашны айырлыкъ кюч жокъду, алай ала да келинлерин, киеулерин багъаларгъа керекдиле. Ма аллай юйюрге боладыла жамауатны хурметине тийишли.

Шёндю кыйын ананы бла келинни араларында келишмеулукле, даулашла чыгъа-чыгъа турадыла. Жашыма тенг ким барды деп, юйюрге келген тиширууу сындырыргъа, даражасын тюрлюрге жарамайды, деп акъыл этеди ынна. Ол кеси да юч келинни кыйын анасыды, ала бла бир тилли болуп жашайды.

-Аллах буюрганды аны жашынга, ол тукъумдан, бу жерден деп, сылтаула излеген ана тюз туйюлдю, - дейди Бариджа. - Жаш юйюрю тёзюмлюкге юйретирик да анады. Бизни миллет не заманда да юйюрге кыаты болганды, айырыла, бирге бола турган игиге саналмагъанды.

Алай ата-ана ыразылыкъсыз бир жукъ этгенден Аллах сакъласын. Кечгюнчюлюкде кыатыбызда бир ариу кыарачайлы кыыз жашай эди, анасы унамай турганлай, Этезладан бир жашха кыачханды. Онгдады ол юйюр.

Кючлю, келишимли юйюрюню энтта бир жашырынлыгы барды: тамата тёлю сабийлени, келинлени, туудукъланы да бирча ариу кёрюрге борчлуду. Бирлерин айырып, жүрекке кысып, башхаланы тюрт этерге жарамайды. «Таматала жыймасала, ёсюп келген тёлую адет-тёреlege юйретмеселе, миллет чачылыр да кетер. Халкыны, тукъумну жарсыуун кёрюрге керекди, ансыз келир кюнубюз къалай болур.

Биз аз санлы миллетбиз, аны ючюн бир бирибизни тутаргъа борчлуду. Халкыбызны арасында иш кёллю адамла да бардыла, миллетибиз эринчек бир заманда да болмагъанды, аны ючюн а айныргъа битеу онгуруз барды, Аллах бизге аллай насып этсин», - дейди таулу ана, бизни ашыра.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Тийишлисича кёрюү

Атаккуланы Хафисатха - эсгерүү кыанга

Нальчикде Ленин атлы проспект бла Лермонтов атлы орам бирге кыошулган жерде юйню кыабыргасында белгили жамауат кыуллукчу, устаз, кёп кыярал саугалагы тийишли болган жигер кызыларыбыздан бири – Атаккуланы Исмайлыны кызы Хафисатха - мермер кыанга салынганды. Алайда анга жораланып бардырылган митингге КМР-ни Правительствосуну кыуллукчулары, Парламентини депутатлары, тюрлю-тюрлю ведомстволаны, жамауат организацияланы келечилери, жуууктары, ахлулары да кыатышкандыла.

Борис Мустафаевич кыяралга, республикага да кыыйынлары уллу болган адамларыбызны эсде тутуу хар бирибизни да борчубуз болганын эсгертип, Нальчикни администрациясына, КМР-ни Культура министерствосуна да аллай инсанларыбызны атларын ёмюрлюк болурларына кыайгырганлар ючюн жорек ыразылыгын билдиргенди.

КМР-ни Парламентини Культура, граждан институтланы айнытуу эмда СМИ жаны бла комитетини председатели, КПРФ-ни республикалы комитетини биринчи секретары Борис Паштов, Атаккулагы айланып: «Сизни бла бирге бу керти да огурулу адамны эсгергениме бек ыразы болганма. Кавказда юйюрге биринчи жаш тууса сюеделе, кыыз тууса уа, ол он жашха тенг болсун, дейдиле.

Хафисат аллай эди. Быллай мермер кыангаланы керсем, аланы кыатларына барып, ол адамланы этген ахшы ишлерин эсиме тюрюреме. Ала республиканы айнытууга, сёзсюз, уллу кыыйын салгандыла. Хафисатны уа жетмишжыллык ёмюрюнде кыуанч

кюнлери болгандыла, кыыйынлык кёрюючюн да кыалмаганды, алай менсимегенди, бююлмегенди, адамлыгын тас этмегенди. Ол халкларыбызны кертичи кызы болганды. Мындан ары да тукымда аллай ахшы кызыла бла жашла кёп туусунла», - дегенди.

Урушну, урунуу да ветеранларыны шахар советини председатели Абдулаланы Мустафа уа Хафисатны кесин танымагынын, алай ол этген ишлени юсюнден а кёп эшитгенин, билгенин айтханды. Философия илмуланы юсюнден айтылады. Кертиси бла да таулуланы айбат жерлерине, кыалыубаладан кыурала келген тарыхларына сугъанаклык этмеймидиле бююнлюкде да.

Хафисат бла кыоншулукда жашап турган Игорь Хахо уа аны гитче заманындан бери да таныгынын, тизгинсиз болуп бир

заманда да кермегенин чертгенди. «Мени анам Хафисатны алтмышынчы жылда алагы этген игилигин бир заманда да унутмайды, ол бизге кыалай болушканын айтмай кыойма, деп тилегенди. Адамны ызындан аны огурулу ишлери кыаладыла, биз жашаган дунияда аны игилигин унутмак», - дегенди ол.

Тукымну атындан Кёндөленден устаз Атаккуланы Роза, Элбрус районну администрациясыны башчысыны орунбасары Атаккуланы Руслан да сёлешгендиле, эсгертмени кыурауга, тохташдырууга кыыйын салгандыла, бери келип, Хафисатны сыйын-намысын кергенлеге да ыразылыклары билдиргендиле.

Кыабыргыда кыанганы Хафисатны жашы Руслан эмда туудугу Мадина ачхандыла. Жыйылганла уа гюлле салгандыла, жигер тишириуу бир минутну шош сюелип эсгергендиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият. Суратланы автор алганды.

Митингни Хафисатха аталып жазылган назму бла ачхандыла. Ызы бла таулу тишириуу урунуу, жашау жолуну юсюнден да хапар айтылганды. Кыабарты-Малкыарда Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченный Зумакуланы Борис Атаккуланы Хафисатны иги таныгынын айтып, ол республика айныр, бютюн ариу, аламанат болур ючюн кыолларын келгенни аямагандыладан бири

болганын чертгенди.

-КМР-ни комсомолуну тарыхыны юсюнден жазганымда, аны этгенлерин энчи белгилегенме. Сёз ючюн, фронтха бек керек болган танклагы ахча жыйынуу, кызыл аскерчилеге жылы кийимле жиберууну кыураганды, дагыда аллай кёп огурулу да, магъаналы да ишлени башламчысы болганды. Биз аны унутмак», - дегенди.

ЖУРНАЛИСТНИ САГЫШЛАРЫ

Неден башланады бизни журтубуз?..

Ата журтну, юйню, тыпыр ташны темасы литературада, ол санда малкыр адабиятта да, сыйлы, энчи жерни алганды. Бусагытта уа аны юсюнден не кыадар кёп айтылса да, артык болмазлыгы бла даулашырык чыкмаз.

Жерине кёре жилияны деген нарт сёзде айтылганыча, кыайсы адабиятта да бу ангыламланы суратланганы да табийгъатха, жамауатха, адамга кёре болады. Тема сейир кёрюнгени бла бирге кенгди, кыыйнды. Аны терен тинтирге уллу илму ишле керекдиле. Бу кюнледе, бир ненча художестволу чыгарманы кыайтарып окыганым себепли, тема бла байламлы кыауум тизгин жазарга келленгенме, жазуучуланы бу жаны бла кёз кыарамларына, суратлау амалларына да эс бурургы излей.

Хар адамны кесини энчи туугъан жери барды. Биз барыбыз да уллу Россейде жашаганлыкыга, мени ата журтум кыоншумукына ушамайды, аныкы да башханыкындан тюрлюрекди, баям. Былайда, сюйсенг – сюймесенг да, акылынга Марк Бернесни «С чего начинается Родина?» деген жыры эсинге тюршеди. Анда айтылганыча, туугъан журт ариу узак жолладан, ана айтхан жырладан эм кёп башха ангыламладан, болумладан башлана болур.

Манга уа ата журт арбазыбызда ыннам салып ёсдюрген уллу терекден, аны бутагына тагыылган кыыллауладан, жайгы кюн тёртжыллыгыма атам саугагы алып келген биринчи сабий китапладан, аны, биргеме олтуруп, дерслерими кыадалып юйретгенинден башланады. Кертисин айтханда, бу затланы, эсгеруленни дуния башында бир затха да алышындыраллык тюрюлме.

Туугъан жер - ол адамны кыадарды, аны саулай да жашауду. Биз анда насыллы болсак, болмасак да, аны чексиз сюерге борчубуз. Мени оюмуна кёре, ол борч ауур тюрюлдү, нек дегенде ол хар инсанни

жюрегинде кыудурет жаратхан, тиргизген жарыклыкыды.

Оруслада где родился, там и пригидился деген сёз жюрюйдю. Аны тюзге санайма. Уллу насып, жорек тынчылык излеп неда тыш кыяраллагы кетип айланган жерлешлерибиз не заманда да тюрбегендиле. Кыалай-алай болса да, бу адамланы кыайсысын да ата журт бла байламлык бир заманда да кесинден узак бошламайды, жибермейди, аны кёлюн кыозгыганлай турады дерге базынама.

Орус литературада атлары айтылган жазуучу эмигрантланы алсак да, билебиз, ала туугъан жерлерине, юйлерине, тыпыр ташларына кыалай термиллип, асламысы аман кюлю болуп жашагандарын. Сёз ючюн, В. Аксёновну, В. Войновични, Н. Коржавинни, А. Солженицини чыгармаларында кыаллай бир тансыкылык окылады, хар сёлеринде, жазган тизгинлеринде шарт кёзге урунады.

И. Бродскийни уа Америкада жашаган заманында алган Нобель премиясыны ачасыны жарымын Нью-Йоркда орус культураны араларындан бирин - «Русский самовар» деген ресторанны - ачханы аны термилиуюн

ачыкыламаймыды да? «Заметки для энциклопедии» деген назму сун окуй, ата юйюнден узак да жашаган поэтни Россейни юсюнден айтхан сёлерини кертиликерине, алдаусузлукларына тюрюнеген, аны билгичлигине сейирге кыалмаган окыучу болурму?!

Тема бла байламлы былайда поэт Беппайланы Муталипни «Тау эл» деген дастаны эсиме тюршеди:

Сен кыайда болсанг - анда, Кыатында турур - жанда: Элбрус тау - жанда-санда - Хар таулу эсде, кыанда!-дейди ол.

Ата журтдан айырылыу не заманда да ажымлыды, аны кюсеу болады узаклада кыалган инсанни жашаууна баш жорукларыны бири да. Бабаланы Сюлемен да «Атамы китабы» дегенин чыгармасында кючлюдю туугъан ташны кырдыгы, дегенди. Аны прозасыны юсюнден айтханда, ол толусунлай туугъан жерни темасы бла кыаты байламлыды. Ол аны хар жазган тизгининде шатык окылады: атасыны жашауу, табийгъат, жол, фольклор бла байламлы новеллаларыны барысыны да баш ёзеге, тамалы - ол ата журтду.

Бирде Баба улуну тизгинлерин окуй кетсем, кеси кесимден уяллыгым окына келиучюдю. Нек дегенде жазуучу битеу жашауу кыыйматланы саулагы осуят этип кыюп кетгенча ангылайма. Тийишлисича эс бурабызмы да биз а ол ёмюрлюк ангыламлагы, кыайгырабызмы журтубузга, жерибизге? Баям, асламысында угъай.

Толгурланы Зейтун да жашауу, чыгармачылык жолунда да адам туугъан юйюнден, адет-төреден айырылганына, дунияны

глобализация сыйырып, бизни манкуртла этгенине бек кыыйналганды. Аны «Акь жыйрык» деген романын окуй, тема бла байламлы аламанат тизгинлеге тюрбейбиз.

Чыгарманы сюжет ызларыны биринде Желбыдыр деген уллу эмеген нартланы жерлерине ёмюрледен бери да кёз кыаратып, кыызганып, адамлагы артыкылык сынатып турганыны юсюнден айтылады. Кертиси бла да таулуланы айбат жерлерине, кыалыубаладан кыурала келген тарыхларына сугъанаклык этмеймидиле бююнлюкде да.

Бизни миллет бирде кеси кесине жау болуп кыалганчады. Багъаламайбыз ариу, тау шорхача, таза, шатык тилибизни, бурунгу адет-төрелерибизни, ата-бабаларыбыздан кыалган огурулу кёз кыарамларыбызны, намысыбызны, жерибизни. Ала тюрюлмюдюле да таулуланы тугуруклары, ата журтубузну ышанлары. Нек кысады жюрегибизни тарлык, такырлык, нек ычхыналмайбыз биреуле кыурашдырган жалган чекледен.

Зейтун да сагышланганды кёп кёре аны юсюнден: «Азатлыкмы болур ата журт? Жюрюген жолунг, атлаган босагъанг, ташынг, терегинг? Туугъан элинге санга жол жарытхан унутулмазлык жулдузунгму болур?» - дейди ол.

Азатлык, эркинлик, кесини тюресине кертичилик - бурунгу замандан бери малкыар халкыны да кыанында бола келген сезимле бююнлюкде иги да тайганча, таркыайганча кёрюнедиле. «Адам эркин болур ючюн тууады», - дегенди кеси заманында Г. Гегель.

Бу сёлени терен магъана-

лыклары биз Тёпеланы Алимни чыгармачылыгында да аслам табабыз. Ол «Ас-Таш» деген романында халкыны бурунгу азатлыгыны, эркин дуниясыны юслеринден айтады, миллетни не кыыйынлыкыладан да кыулулуп, тамырын тас этмегенин чертеди, аны бла бирге сагышлангыра да чакырады.

«Эмискир боюнунда жети эл бар эди. Отдан, ёртенден кыулулуп, былайгы жетип, жан сакылаган аулак жыйын бир адамны ёмюрюне жети эл болурга кыач аны тамырында, халкылай кыаллыкы ёмюрледе», - деп жазады ол чыгарманы «Жуууклык алыу» деген кесегини ал тизгинлеринде.

Эркиндиле аны жигитлери, азатдыла. Аны бла бирге уа намыс, кылык-адет деген жорукланы саклар кыарулары барды, ата журтларына сакдыла, аны ийнакылай, тийишли багыасын чыгара да биледиле. Ол тизгинлени окуй барган кыадарында Алимни сырын, жорек жарсыуун ангыламазгы кыыйынды. Ол, кыайгылы болуп, жер шары алай гитчечикди, алай терк бурулады кыушоунда, дейди.

Хау, кертиди, жер шары гитчечикди, ол асыры терк бурулуп, кёп зат тюрленип да кыалады. Алай дагыда адам улуну кыадарында ата журт деген ангылам а бек уллу, бек сыйлы, тёр жерни алыргы тийишлиди. Тамата акылманларыбызны айтхан насийхатларына тынгылап, ёз жерибизден, тыпыр ташыбыздан, ата юйюбюзден ургъан жарыкылыкны, ырахатлыкны, тынчылыкны бююн кермесек, сезмесек, арда кечирек болуп кыалмазмы.

ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат.

ЭСДЕ ТУТУУ

АНЫ УСТАЛЫГЫ, ЖИГЕРЛИГИ, САБЫРЛЫГЫ ЮЧЮН БАГЪАЛАГЪАНБЫЗ

Ийнанырыгым келмейди, Бёзюланы Мухамматны кызы Фатиматны дуниядан кетгенине. Газетге ишлерге келген биринчи жылындан башлап аны кылыгында тюрлени эсленгенди деп айтталык туюлме. Корректор болган заманындача кьалган эдиле жууашлыгы, артык селешмегени да. Жаланда тюрленгени-корректордан «Заман» газетни жамаут-политика жашау бөлүмюню редакторуна, артда уа «Кабардино-Балкарская правданы» баш редактору орунбасарына дери ёсгенди.

Хабазда онунчу классны бошай турганлагыча орус тилден экзамениде кесигиз суйген темагъа сочинение жазыгызы, дейдиле. Фатимат «Жашауда кимге ушаргъа сюесе» деген теманы сайлаганды. Эпиграфха уа Николай Тихоновну назмусундан «Гвозди бы делать из этих людей, не было бы крепче в мире гвоздей» деген тизгинлени алганды. Аны тил байлыгына, суратлау сёзю уста хайырланганына, сочиненияны терен магъаналылыгына устазла бийик багъа бичгендиле, районнга жиберирге оноулашкандыла.

Залукокоажени орта школунда онунчу классны жыйып, аны сочинениясын окъугъандыла. «Бу очеркди», - дегенди орус тилден окъутхан устазладан бири. Баям, журналистикадан ангылауу болган адам болур эди. Фатимат а «очерк» деген сёзю ма ол заманда эшитген эди. Биринчи материалы уа врачны юсюнден болганы эсимдеди. Газет окъуучула телефон

бла селешип махтаган эдиле, ыразылыкъларын билдирген эдиле.

1983 жылда уа Пицундада жаш очеркистлени битеусоюз семинарлары бардырылганды. Бизни республикадан ары экеуленни жибергендиле - Бёзюланы Фатиматны бла Ирина Мезованы. Бизни кызыланы жазыу ишлери 43 адамны ичинде бек игиге саналгандыла. Белгили жазыучу Анатолий Ананьев а былай айтхан эди: «Таза орус тилигиз ючюн сау болугъуз. Бу кызыла орусча орусчулудан эсе иги жазадыла».

Ол сёзле айтылгандан сора кызыла кьайсы миллетден болганыларын билирге суйгенле чыкьгъандыла. Фатиматны сыфатына, сёзюне, кесин кьалай журютгенине да эс буруп, семинаргъа кьатышкандан бири: «Мен Бозиева кьайсы миллетден эсе да, аны сайларыкь эдим», - дегенди.

Фатимат «Заман» газетни жамаут-политика жашауу бөлүмюне бир талай жылны башчылыкь этип турганды. Теммоланы Мухадин бла мен а - аны болушлукьчулары. Бизни отделден баргъан материаллагъа баш редактор Атталаны Жамалдан хазна тырман эшитмегенбиз. Ол а таматабызны хайырындан эди. Кесине буюрулган ишни жууаплылыкьын терен сезгенди, материалны «чийлей» жибермегенди. «Менден кетсин, иесине жетсин» деген төре жокь эди анда.

Кесин чынтты журналистге санагъан адам кеп затны билирге керекди, озгъан заманланы эмда бюгюнню

жашауу юсюнден да. Фатимат кьыралда, андан тышында да бола турган ишлени юслеринден дайым хапарлы болургъа итингенди, алайсыз жарамазлыкьын иги ангылап. Кесини оюмун да айтмай болалмагъанды. Америка Югославиягъа бомбала атханында, ол «Кюйсюзлюк кюйсюзлюкню туудурады» деген статьясында кез кьарамын билдиреди.

Адетлерибизни, төрелерибизни сакьлауу темасына да Бёзюланы кызы уллу эс бургъанды. «Намыс бла согьулган тау адет» деген аты бла басмаланган материал окъуу-

чуларыбызны сагьыш этдирген эди. Ала аны телефон бла селешип, редакциягъа да жазып билдиргендиле.

Дин бла байламлы тема да аны чыгъармачылыкь ишинде кесине жер тапхан эди. Ол, иймамла бла байламлыкь журюткюп, оразаны, кьурманны, ёлгенни асырауу бла байламлы адетлени юслеринден ушакьла бардыргъанды. «Дин бузмайды адамланы, адамла бузадыла динни» деген статьясын окъугъандан сора газетни алыргъа унамай туруучу биреу «Заманнга» жазылып башлагъанын айтхан эди.

Бёзюланы Фатимат бийик профессионал усталыгы болган журналист эди. Малкьар, орус тиллени да иги билгенди. Жазгъанына уллу жууаплылыкь бла кьарагъанды. Тилибизни тазалыгын сакьлауу, сёзю хайырланыуу бек сакь болганды, терс айтылган зат окъуучулары чамландырыгъа боллугьун ангылап.

Газетде ишлеген хар журналист-юретиучюю. Публицистика статьяда, очеркде, хапарда, корреспонденцияда насийхат магъана жокь эсе, ала керексизине айтылган сёзле болуп кьаладыла. Фатимат анга терен тьшюннген эди эмда эсден чыгъармагъанды.

Кеп заманны биргеме ишлеген адамны юсюнден ол ауушкандан сора жазгъан бек кьыйынды. Фатиматны юсюнден ариу сёз не кьадар кеп айтылса, артыкь боллукь туюл эди. Биз аны эгечибизден башха кермегенбиз. Жаннетде жатсын!

КЪУЛБАЙЛАНЫ АЛИЙ.

Насийхатчыларыбыз

ЫРАЗЫЛЫКЪ ЭМДА СЮЙМЕКЛИК БЛА САГЪЫНАМА УСТАЗЫМЫ

Эсингде турган устаз - ол сени байлыгынгды, билимден сора да, журегинге адамлыкь шартланы салган адам. Мени окъутхандан бири КьМР-ни сыйлы устазы Кьудайланы Оюсню кызы Лейля да аллайладанды. Ол 1943 жылда Кенделенде туугъанды. Бу төлюню сабийлигин сургюн сыйыргъан эди.

Кьабарты-Малкьарда Минги тау тийресинде партизан отрядны таматаларындан бири Кьудайланы Оюсню юйюрю тьшген жерни аты Кирпич завод деп алай эди. Анда бир жыйырмагъа жууукь таулу юйюр жашагъанды. Жети классны тыш жерде бошагъан таулу кьызчыкьны окъуун андан ары бардырыр амалы болмагъаны бек жарсытханды. Анасы Налжан, ауруп, кьызчыкьгъа колхозда аны орунуна ишлерге тьшеди.

Лейля бираздан анасыны урушдан кьайтхан кьарындашы таматалыкь этген фермада ийнек сауучу болуп турганды. Андан бош заманында уа алагъа жюкге берилген гектар жерге суу салганды.

Алай бла, кызы орта школну ата журтубузгъа кьайтхандан сора Кенделенде тауусады. Ызы бла Нальчикде Кьабарты-Малкьар кьырал университетге ишлей турганлай окьургъа киреди. 1961 жылда уа аны мектепде пионервожатый кьуллукьгъа саладыла. Биринчи иш хакьын алгъанда, айгъа 36 сом чыкьган эди, анасыны кьууаннганын ол бир да унутмайды. Артда партиягъа да киреди. Бахсан районда райкомну бюросуну члени, заседатель, медаль

берген жаны бла комиссияны члени болуп да турганды. Тырныауузда, Быллымда да школада уруннганды.

Ол заманланы юслеринден айта, устаз кеп иги адамны атын сагьынады: Быллымда мюлк тамата болуп турган Мурачаланы Аубекирни, школ директор Афашокьаланы Сулейманны, Бапыналаны Акону, Жанатайланы Акону, колхоз председател Мусукаланы Шамсаны, дагьыда башчаланы. 1968 жылдан 2007 жылгъа дери Лейля Оюсовна Кенделенни 1-чи номерли школунда орус тилден

бла адабиятдан дерсле берип турганды. 2007 жылдан бара турган жылны январына дери уа элибизде 4-чю номерли школда ишлегенди. Энди солуудады.

Лейля Оюсовна уллу юйюрюна анасыды, Чочайланы келинлери. Жарсыугъа, аны акьылбалыкь болмагъан жашчыгьы ажымлы жююлган эди. Ол кезиуде аны мудах бетине кьарап, барыбыз да бирча шум болуп олтурган такьыйкьларыбыз эсимдедиле. Дерсни ангылата келип, келю толуп, столда кьоюп кет-

ген китапны ачып кьарасакь, ичинде уа - жашчыгьыны сураты...

Баш иеси Хасан дуниядан кетгенди. Аны экинчи юйюрюнде сабийлени да огьурлу тишируу кесиникиледен башха кермейди. Алай болмай амалы да жокьду. Нек десенг жашау сынаула аны, ачылу угъай, акьыллы, басымлы, сабыр этгендиле.

Бюгюн жамаут бек сыйлагъан устазыбызны туугъаны-туудугъу жыйылсала, уллу арбаз да тарча керюнеди. Жашы Мухтар Текуланы Марина бла ариу юйюр кьурап жашайды. Кызы Светлана Кахарманладады. Ол да, анасыча, солугъа кетгинчи устаз болуп ишлегенди, бусагъатда адамланы социальный жумушланы жалчытыу сферада кьуллукь этеди. Кичиси Марина эгечини ызы бла барады. Баям, адамгъа игилик этерге итинию бу юйюрю ариу энчилиги болур.

Аламат назмуланы сагъатла бла келден айтыучу преподавателим адабиятха суймеклигин бизге да ётдюргенди. Литература дерсле уа жашау дерслеридиле: жолгъа тюзетген, ниетинги, журегинги таза этген, огьурлу ишлеге таукеллендирген, узакьны, жууукьну суйдюрген. Элли беш жылны сабийле бла ишлеген, кеп төлюню жашау жолуна ашыргъан инсанны бети огьурлуду. Аны мангьлай жарыкьлыгы не кьыйын кюнюнде да тюрленмейди. Мен юлгю алып жашагъан тамата эгечим, устазым, шуехум, санга Аллах игиликлерин кьызгъанмасын!

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Эски сурат

Таулада бичен чалыу

Бичен хазырлар кезиу жетсе, таулу киши чалгысын, тешкюн, хыршыны да алып, танг жарыгын да сакълай турмай, чаллыкыга чыкыганды. Чыкык кыруугунчу, ахсутха дери тохтаусуз ишлегенди. Кюн кыыздыргандан сора чалгыны кюнден дуру тубюне букдурганды. Кеси уа терек салкынында неда балаган жарашдырып, анда жатып солуганды.

Иссилик селейгенден сора жангыдан сауутун кьолгъа алганды, аны билеп, дуругъа турганды. Ютюрюге дери чалганды, бирде уа ашхам жулдуз чыкыгынчы окъуна. Андан сора чалгыны инбашына атып, ызына тебирегенди. Кече узуну кюрешген кишилени хапарларын да эшитгенбиз.

Хауа тап болса, эки кюнден дырын жыйылганды. Ол ишге уа сабийле, тиширыула да къатышхандыла. Биченни уа былай санап болгандыла. Уллу малгъа кюннге юч кере бичен тапдыргандыла. Бир бергенлерине сенек ауузу дегендиле. Алай бла - кюннге юч сенек аууз. Ол а бир батан болады. Башхача айтханда, малгъа биркюнлюк аш.

Он батандан а бир лыппыр сюегендиле. Бичен иги кыруумаса неда жауун жауар кьоркыу болса, ол заманда салгандыла дырынны лыппыргъа.

Сора аланы ючюсюнден а бир гебен чыкыганды. Ол а уллу малны бир айына аш эди.

Суратдагы адамла да эрттенликде чалгы чалып, солургъа тебиреген кезиуде тышгендиле. Ала барысы да бабугентчиледиле. Солдан оннга: **Малкърланы Темиржан, Баккуланы Акау, Османланы Маму, Башийланы Хызыр, Башийланы Зашыка, Герийла-**

ны Аскербий, Малкърланы Аслижан, Кърчаланы Хаким. Ал тизгинде олтурган тиширыуладан сол жанындагы **Мокъланы Баблинады,** онг жанындагы уа солургъа келген оруслу кыыз.

Сурат 1973 жылда Чирик кёл тийресинде алыннганды. Бу адамланы асламысы дуняларын алышхандыла. Жаннет ахлусу болсунла.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

САУЛУКЪ

Къайнар керек туююлдо...

Къайнар суусап ёнгече (пищевод) рак аурууну кьозгъаргъа боллукъду. Аллай билдириуну бу аурууну тинген халкыла аралы агентство этгенди (МАИР). Бу бек магъаналы организацияды, Саулукъ сакълау жаны бла битеудуния организацияны (ВОЗ) къауумуна киреди, канцерогенлени тизмесин да ол жарашдырады.

СССР-де аны билгендиле

Исси ичгилени юсюнден жангычылыкны бизге профессор, РАН-ны член-корреспонденти, Россейни Н. Н. Блохин атлы онкология илму арасыны таматасыны орунбасары **Давид Заридзе** хапарлайды. Давид Георгиевич 1980-чи жыллада СССР-ни Прикаспий регионунда къайнар суусапланы ичген терени хатасындан ёнгече чыкыгъан рак аурууланы проблемасын тинтгенди.

- Биринчиден, чертейим, бу болумда чай, кофе неда башха ичгини хаталары жокъду, аланы къайнар халда ичген адетге эс бурургъа керекди ансы. Иссилик ракны айныуна себеплик этеди, къайсы суусап да болсун, ол къайнар эсе, бу жаны бла иш тапсыз болуп къалыргъа кьоркыу барды. Чайны ол халда ичген тере Каспий тенгизни Иранда жагъасыны тегерегинде, Туркменистанда, Къазахстанны бир-бир жерлеринде жашаганлада сакъланады.

Бу регионда ишлегеним себепли айталлыкыма - анда ичген чайларына мен тийген окъуна эталмаучу эдим - алай къайнар эди. Ол кезиуде кесим да чайны иссилей сюегеними да белгилейим. Алай ала уа андан да бек оздургъандыла. Къайнар ичгиле бла ёнгече ракны

байламлыкъларын ачыкълагъан МАИР чыгъаргъан эсепле бла шагъырейленгенме. Алимле дуняны кеп жерлеринде суусап ичиуну тинтгендиле, ол санда Юг Америкада да. Анда бек къайнар мате деген ичгини хайырланадыла, аны бла байламлы уа мында ауузда рак кьозгългъаны ачыкъланнганды. Алай ол ёнгече чыкыгъанындан эсе азыракъ тубейди. Баям, матени соломинка бла тартханлары ючюн болур алай.

Ракны кыуралыуу

Къайнар ичгилени хаталарындан рак къалай кыуралгъаны шарт белгиледи. Кюйдюргени ючюн ёнгечни хырылуусу (слизистая) кьозгъалады, воспаление болады, аны себепли уа аны эти кырысузланады, анга канцерогенле терк окъуна сингедиле.

Ол а ёнгече бу аурууну кьозгългыуна келтиредиле. Бек къайнар ичгиле хайырланган тере болган регионлада бу злокачестволу кёбюле 20 кереге кёбюрек тубейдиле: 100 минг адам жамауатха 120-150 рак ауруу болган. Тенглешдирирге: кюнбатыш кыраллада - 5-8 ауругъан. Ёнгечни кёбюулер да башха-башха тюрлюдюле. Исси ичгиле хайырланган регионлада ёнгече плоскоклеточный рак, Западада уа - аденокарцинома боладыла.

Ол барысы да тынч аныгълашымлыды. Россейде бла Запад кыраллада башха кьоркыула жерлерин табадыла. Тередеча, ол аракы бла тютюндю. Къаты градуслу ичги иссилеча болады. Ол хырылууну кьозгългады, воспаленияла чыгъарады, андан а - кёбюуге келтирген тюрлениуленди.

Магъаналыды, ичгини градусуну къатылыгына кере, аны кьозгългъан

кырыуу да кючлюрек болады. Андан сора да, этил спирт санда ацетальдегид деген кючлю канцерогенге бурулады. Чагъыр бла сыраны аллай затлары жокъдула.

Алай арт кезиуде ёнгечни бу аурууну кьозгългыууну сылтауларында уллу магъананы мардадан озгъан ауурлукъ бла артыкъ семизлик тутадыла, беги рекда АБШ-да.

Суусапланы къаллай температуралары болургъа керекди?

МАИР-ни рекомендациясына кере, кьоркыусузлукъ суусап 65 градусдан исси болургъа керек туююлдо.

Жылылыкны термометрсиз къалай аныгъларгъа боллукъду:

- 60 градусха жетген ичги кыуылган стаканны кьолунгда туталаса, андан къайнарны-угъай.

- 65 градусха жетген иссилеги болган суусап къайнар кёрюнеди, алай ол ауузну хырылуусун кюйдюрмейди.

МАИР-де кофени юсюнден оюмла

- 1991 жылда бу организацияны ишчилерини тинтиулерине кере, кофе кыуукъда ракны кьозгългъанына ишекли болгандыла.

- Артдаракъ ол ишекликни кетергендиле, аны кый да, кофе ракны эки тюрлюсюнден сакъларгъа болады деген оюмгъа келгендиле: баурда эмда маткада тубегенлеринден.

- Баям, кофени ракны бирси 20 тюрлюсюнден сакъларча кючу да болур, аны бегитген эсепле алыкыа чыгъарылмагъандыла.

Александр МЕЛЬНИКОВ.
«Аргументы и факты» газет.

Ыйыкълар гораскан

9 июльдан
16 июльгъа дери

КЪОЧХАР. Кесигизни ич сезимлеригизни аныгъларгъа кюрешигиз. Андан сора, башхаланы жашауларына оноу этерге боллукъсуз. Юйюр жарсыуларыгызны кетерирге бу ыйыкда битеу онгла ачылыпдыла.

ТАНА. Кёлююзно жарыкыгына алданмагъыз. Бусагъатда хар ууакъ тюрлениуден окъуна апычыргъа боллукъсуз. Ич сезимигизни ырахатлыгын, не амал да этип, сакъларгъа кюрешигиз.

ЭГИЗЛЕ. Бу ыйыкда кесигизни бек иги жанындан кёргозтюрюксюз. Башхала да сизге эс тапдырыргъа угъай дерик туююлдо. Ыйыкны аллында кеп жангы оюмла тууарыкдыла. Аланы жашаугъа кийирирча мадарла излегиз.

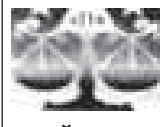
АЙЫРЫЧАБАКЪ. Бу ыйыкда кыагыт ишле кеп боллукъдула. Ахча жаны бла кьолайыгыз да ахшы жанына тюрленирча кёрюнеди.

АСЛАН. Бу ыйыкда сакъ болургъа кюрешигиз. Алданыргъа боллукъсуз. Кыыйматлы затларыгызы да тап жерде тутханыгызгъа бла кьалгъаныгызгъа эс бурсагыз игиди.

КЫЫЗ. Финансла жаны бла онгарыксыз. Кеп ишлегенсиз, аны себепли эшикле сизге ачыкдыла. Кесигизни кез кырамларыгызыны кырууларгъа кюрешигиз.

БАЗМАН. Бу ыйыкда сизден жандаурлукъ изленирикди. Тилегенлеге, аллыгызгъа келгенлеге угъай демезге кюрешигиз. Ол жууукъ заманда сизге эки бла кыайтарылыкды, дейдиле жулдузла.

АКЪЫРАП. Бир ишни бошамай, башхасын кьолгъа алып тебиремегиз. Алай этсегиз, тегерегиздегиле сизге кёлкълды этерге боллукъдула. Кесигиз да хар затны оюмла, жумушугъузу алай башларгъа кюрешигиз.

МАРАУЧУ. Хар зат кесигизни кьолугъуздады, сиз аны алыкыа толусунлай аныгъламагъанлыкыгъа. Бу ыйык да анга шагъатлыкъ этерикди.

ТЕКЕМОЙЮЗ. Жашау сизге кёрюнгенча, алай осал туююлдо. Жууукъ заманда тюрлениуле сакълыйдыла: эм алгъа кез кырамларыгыз, тегерегиздеги адамла бла байламлы.

СУУКЪУЙ. Кесигиз бла ёхтемленирге боллукъсуз. Бу ыйыкда тамамлагъан ишигизге да ыразы боллукъсуз. Кеп затха жетишаллыксыз, жангы адамла бла да танышырыксыз.

ЧАБАКЪЛА. Ыйыкны аллында иги да кыйналыргъа тюшерикди. Ол, сёзсюз, арытырыкды, алай ызы бла сизни тийишли саугъа сакълыйды. Юйюрюзге заман табаргъа кюрешигиз.

КАДРЛА

Полициягъа ишге чакырадыла

КъМР-де МВД ич ишле органлада кыуллукъ этерге сюегенлени ишге алады. Вакансияла гитче эм орта оноучу кыуллукъларгъа бардыла. Кандидатларгъа былай излемле салыннгандыла:

- Россей Федерацияны гражданылары
- 35 жыллары толмагъан эр кишиле
- сауулкъларына кере ич ишле органлада кыуллукъ этерге жараулула

- башлары сюдлюк болмагъанла
 - психология жаны бла ышангылыла
 - Россейни Сауутланган Кючлеринде кыуллукъ этгенле
 - бийик неда орта профессионал билимлери болганла.
- Соруулары болганла бу телефон номерлеге сёлешигиз: **49-51-59** (15 сагъатдан 18 сагъатха дери)
КъМР-де МВД-ны пресс-службасы.

КЁРМЮЧЛЕ

Сюйюндюрген тюрсюнле

Прохладначы художникле «Ренессанс» чыгъармачылыкь биригиуню специалистлеридиле. Татьяна суратларын биз кёбюсюнде юйреннген амал бла ишлей эсе, Станислав аланы акварель бояуну хайырланып, алай этеди. Белгиледи, живописьни бу тюрлюсю кыйынгга саналгъаны. Нек дегенде кыагыт бла бояуну экинчи кере жаратырча болмайды, ала бузулгъан да терк этедиле.

Алай, Аверков кеси билдиргенге кёре, ол тынч жолланы излемейди. Хар ким да этген ишде зауукълукь да тапмайды. Кыраучугъа айтыр затын, кеси сюйгенча, жетдиралмагъанча кёрюнеди.

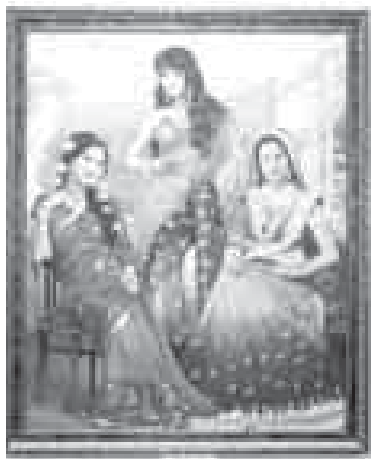
«Эки кёз кыарам» жаш художниклени биринчи энчи кёрмючлериди. Алай эсе да, ала кеслерини профессионал даражалары бла ол кюн хурметге тийишли болгъанларын чертирчады. Дагыда акиси да «Ренессансда» мастер-классла бериле.

Бу кюнледе Нальчикде Суратлау искусстволаны А. Ткаченко атлы музейинде «Эки кёз кыарам» деген ат бла жангы кёрмюч ачылганды. Анда Прохладный шахардан келген жаш адамланы - Татьяна Ненашеваны бла Станислав Аверковну - чыгъармаларын кёрюрге онг болганды. Мында дагыда «Ариулкыну ышыгы» кыураылганды. Бу экспозиция да КМР-ни сыйлы художник Муаед Аксировну эсгериге жораланган эди.

редиле. Ала айтханнга кёре, акыларынды жокь эди ол иш бла кюреширге. Бери келип, адамла кеслери тилгендиле аны. Алай бла Татьянаны бла Станиславны кечге дери бу хунерге тюшонюрге сюйгенлени юйретген кезиулеру болуучудула.

Ненашеваны чыгъармаларына кыарасанг, аланы тиширчу ишлегени сормай да кёрюнеди. Суратла жарыкь тюрсюнлюдюле, кеслеринде да гюлле кёпдюле. Ол а художникни жашаугъа ачыкь кёз кыарамыны шартыды. Алай бла кыараучуну да ал-

дамайды. Бютюн ариулкыну сюерге, багъаларгъа чакьырады. Татьяна Викторовнаны ишлеринде портретле да энчи жерни аладыла. Аны бу сери-

сында кесиники да барды. Анга кыарай, суратчы тиширчу бютюн бийик жетишимлеге талпынганын ангылайса.

Станислав Владимировични акварель бла жазгъанларынды жашау кертилик ачыкъланады. Ол серияла бла да ишлейди. Сёз ючюн, алада Прохладный шахарны танымагъан кыараучугъа аны билдиреди, шагьрейлендиреди. Дагыда аны чыгъармаларынды эркегырчу кёз кыарамны эслейсе. Ол кыарлы тауланы, ариу кёллени, башхача айт-

ханда, Кавказны табийгъатын кесича кёредиле. Авторну менсинмегени да хычыунду. Ол артыкь, кёзге терк окьуна илинип кыалгъан, асыры жарыкь тюрсюнлени хайырланмайды.

Ол кюн кёрмючде Муаед Аксировну онбир суратын кёрюрге боллукь эди. Аны чыгъармачылыкьгъа жолу Нальчикде Н. Гусаченкону студиясындан башланганды. Хар адамгъа да туугъан эли багъалы болгъаны сёзсюздю. Художник «Псыгансу» деген ишинде аны бла ёхтемленнгенин жашырмайды. «Булутладан ары-

культура министр Мухадин Кумахов Муаед Алиевични республиканы маданиятына кыошхан юлюшюню юсюнден айтханды. Адам кеси жашаудан кетгенликге, ызындан аны иши кыалгъаны бла сейирди чыгъармачылыкь, дегенди. Мухадин Лялюшевич, художниклеге бери келгенлери ючюн ыразылыгъын билдире, мындан ары да илхам учунуулукь тежегенди. Республиканы Художниклерини союзуна таматасы Геннадий Темирканов, культура араны директору Елена Ремхен эм бирсиле да аланы биринчи кёрмючлери бла алгъышлагъандыла.

Ол кюн музейде болгъан айбатлыкьны чертирчады. Авторланы ишлери сабырдыла. Алай болгъанлыкьгъа, кеслерини кертиликлери, кёзбаусузлукълары, алдамагъанлыкълары бла кыараучуну бегирек ийнандырадыла эм аны эсинде кыаладыла.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.
Суратланы **ХОЛАЛАНЫ**
Марзият алгъанды.

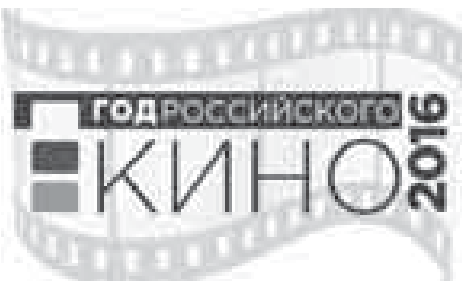
Билдирю

«Nalchik-2016»
кинофестивальгъа
чакьырабыз

2016 жылны 16 июлундан 20 июлуна дери Нальчикде Кинону жылыны чеклеринде «Nalchik-2016» фестивалыны халкыла аралы кинофестивалы кыураылкыды. Ол Шимал Кавказда быллай байрамланы араларында эм магъаналыларынды бириди. Анга тыш кыраллы киноискусствону келечилери, россей кинематографны белгили артистлери да кыатышырыкыдыла.

Фестивалыны байрам халда ачылуу **2016 жылны 16 июлунда Музыка театрда** боллукьду. **18.30 сагъатда** башланьрыкыды.

Андан сора да, **17, 18, 19 июльда 17.00, 19.00, 21.00 сагъатда Кырал концерт залда** Россейде, Болгарияда, Германияда,

Польшада, Италияда, Гюржюде, Кыргызда, Сербияда тюрлю-тюрлю кинофестивальлада алчы жерлеге тийишли болгъан фильмле кёрюзюллюкдюле.

Проектни байрам халда жабылуу **2016 жылны 20 июлунда Музыка театрда** боллукьду. Республикада жашагъанлары, кыонакъланы да бу жарыкь тюбешиулеге чакьырабыз.

Соруулары болгъанла бу телефон номерлеге сёлешсинле: **40-74-39, 44-22-10.**

Проект

Шахарчылагъа - мастер-классла

Нальчикни жар-жерли администрациясыны башламчылыкь бла шахарны солуу паркында «Культурная среда» атлы проект бардырыллыкьды. Ол хар инсан кеси излеген бир затын табалырча магъаналарына кёре талай бёлюмлеге юлешиниркиди.

Белгиленнгенича, хар ыйкыдан бараз кюнледе мастер-классла кыураылкыдыла. Аланы хайырындан башха-башха жыл сандагы адамла, сейирлерине кёре кыауумлагъа биригип, заманларын зауукьлу, хайырлы да оздураллыкьдыла.

Нальчикде кыошакь билим бериу система иги айныгъанды - юч музыка, художестволаны, эстетика юйретиуню

школлари бардыла. Аладан устазла да чакьырыла турлукьдула. Ол а, чыгъармачылыкьны айнытхандан тышында, ара шахарыбызны маданият хазнасын байыкъландырырча да себеплик этеркиди.

Биринчи мастер-класс **13 июльда** «Чайный домикни» кыатында ётеркиди, анда сальса тепсеуню жашырылыкъларына тюшондюрюкдюле. Бу ишге латиноамерикан тепсеулени «SalsaGalient» школу да кыатышырыкыды, аны художестволу башчысы Роман Романихинди.

Мастер-класс ингирде **19:00 сагъатда** башланьрыкыды.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Учредительле: Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламенти бла Правительствоу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары)
ТЕКУЛАНЫ Хауа

(баш редакторну орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис

(жууаплы секретарь)

МОКЪАЛАНЫ Зухура (культура бёлюмю таматасы)
ТИКАЛАНЫ Фатима (жамауат-политика бёлюмю таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - **42-63-01.** Баш редакторну орунбасарлары - **42-38-21, 40-04-82.** Жууаплы секретарь - **42-66-85.**
Секретариат - **40-93-62.** Корректорла - **42-63-52.**

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиндиклерин кыоруула жаны бла Кыабарты-Малкыар регион инспекцияда **1994** жылда **14-чю** июнда регистрация этилгенди.

Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла кырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды.
Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикге кёре **19.00** сагъатда кыол салынады. **20.00** сагъатда кыол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН
ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Текуланы Хауа -
дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия- жууаплы секретарьны орунбасары;
Зезаланы Лида - (1, 2, 3, 4-чю бетле),
Бийчеккуланы Жаннета - (5, 6, 7, 8-чи бетле) - корректорла.

Тиражы **2100** экз. Заказ № **967**
Багъасы 10 сомду

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru